

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

з
економічної теорії
на тему:

*«Холдинги в економіці України:
характеристика діяльності та особливості
розвитку»*

Студентки 2 курсу групи ОПД-21
Мельник М. В.

Науковий керівник:
к.е.н. Івашук Ю. П.

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ECTS _____

Тернопіль – 2017 р.

План

Вступ

1. Поняття холдингу, передумови виникнення в економіці України.
2. Характеристика розвитку та діяльності холдингових компаній України на сучасному етапі.
3. Напрями поліпшення впливу діяльності холдингів на економіку України

Висновки

Список використаної літератури

Зміст

Вступ.....	4
РОЗДІЛ І. ПОНЯТТЯ ХОЛДИНГУ, ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.	6
РОЗДІЛ ІІ. ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗВИТКУ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ХОЛДИНГОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	9
РОЗДІЛ ІІІ. НАПРЯМИ ПОЛІПШЕННЯ ВПЛИВУ ДІЯЛЬНОСТІ ХОЛДИНГІВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....	14
Висновки.....	18
Список використаних джерел.....	20
Додаток А.....	Помилка! Закладку не визначено.
Додаток Б.....	Помилка! Закладку не визначено.

ВСТУП

Актуальність теми. На даний момент наша держава проходить складний етап реформування економіки. Цей процес є необхідним для того, щоб створити усі необхідні умови для реалізації економічного потенціалу членів суспільства, для забезпечення сталого економічного зростання, підвищення рівня розвиненості технологій тощо. В таких умовах важливим питанням є поліпшення діяльності, зростання ефективності сучасних організаційно-правових форм об'єднань, в тому числі і холдингів.

Особливо зростає роль холдингів за умов фінансової кризи, оскільки в них є ряд переваг відносно звичайних корпорацій. Саме такий вид об'єднання зменшує можливий ризик при здійсненні капіталомістких напрямів діяльності завдяки концентрації капіталу, збуту продукції, охоплення нових ринків.

Також інтерес цієї теми заключається в тому, що важливим завданням національної економіки є підвищення ефективності виробництва. Світова практика свідчить, що для виконання цього завдання необхідним є створення об'єднань у вигляді холдингових структур. Однак при реалізації даного процесу виникають певні проблеми, які є важливими для підприємств холдингового типу, що й обумовлює актуальність дослідження по цьому напрямку.

До того ж важливість цієї теми полягає в тому, що холдингові компанії займають провідне місце в структурі економіки України. Саме ці типи утворень стали потужними фінансовими центрами, які сприяють утворенню значної частки фінансових ресурсів. Вони мають доволі суттєвий вплив на функціонування та подальший розвиток господарства нашої держави.

Тому враховуючи вищенаведені фактори необхідно поглиблювати знання про діяльність холдингів, аналізувати ці відомості, вивчати показники підвищення ефективності і т. д.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням діяльності холдингових компаній в Україні та особливостями їх розвитку займалися такі українські науковці: Зеліч В. В., Погрібна К. В., Хома І. Б., Мартинюк О. А.,

Будник В. А., Мірзоєва Т. В., Шапуров О. О., Ковалевська К. А., Коваленко С. П., Кузьмін О. Є. та багато інших.

Проте, попри значну кількість наукових досліджень стосовно цієї теми, нинішній стан холдингових компаній в Україні та їх вплив на економіку не є досконало вивченим, залишаються питання, які ще необхідно досліджувати.

Об'єктом дослідження є діяльність холдингових компаній в економіці України.

Предметом дослідження є особливості функціонування і розвитку холдингових компаній, їх сильні та слабкі сторони, перспективи розвитку.

Метою роботи є вивчення функціонування холдингових компаній, дослідження особливостей їх розвитку та розробка основних рекомендацій стосовно поліпшення їх діяльності.

Завдання, які потрібно виконати в процесі написання курсової роботи:

- визначити сутність холдингу, як економічної категорії, його види та структуру;
- з'ясувати особливості створення холдингових компаній;
- охарактеризувати сучасний стан та особливості розвитку найбільших холдингових компаній України;
- визначити вплив їх функціонування на економіку країни в цілому;
- сформулювати рекомендації стосовно поліпшення впливу діяльності холдингових компаній.

РОЗДІЛ І

ПОНЯТТЯ ХОЛДИНГУ,

ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

В світовій практиці під поняттям холдингу розуміють особливий тип компанії, яка створюється для отримання контрольних пакетів акцій інших компаній з метою здійснення контролю та управління за їх діяльністю. Термін «холдинг» походить з англійського «to hold», що в перекладі означає тримати.

На думку американських вчених Г. Гутмана та Г. Дугалла холдинг це – «корпорація, що володіючи контрольним пакетом акцій іншої корпорації, має право голосу для здійснення відповідного контролю над її діяльністю». Т. Келлер визначає холдинг, як «підприємство, головною сферою діяльності якого є розрахована на тривалий термін пайова участь в одному чи декількох самостійних у правовому відношенні підприємствах».

Згідно українського законодавства, а точніше ст. 1 Закону України «Про холдингові компанії в Україні» під терміном «холдинг» пропонується розуміти «акціонерне товариство, яке володіє, користується та розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств» [1].

Аналіз відповідної літератури дає підстави стверджувати, що термін холдинг окрім материнської, охоплює усю сукупність компаній, які мають холдингові зв'язки. Для прикладу, у юридичній літературі Ірландії під поняттям «холдинг» розуміють об'єднання, які включають в себе головну компанію та компанії, що знаходяться під її контролем [19, 46-47].

Отже, враховуючи вищезазначене під терміном «холдинг» пропонуємо розуміти економічну категорію, яка включає в себе такий тип організаційно-правового об'єднання у якому материнська компанія, що має контрольні пакети акцій дочірніх, проводить контроль над їх функціонуванням, при цьому не беручи безпосередньої участі у виробничих процесах.

За дослідженнями О. Никифорова холдингова компанія повинна володіти наступними ознаками:

- наявність материнської компанії, яка поширює контроль на дочірні; материнська компанія має здатність здійснювати вплив на рішення, що приймаються дочірніми підприємствами;
- між головною компанією і підлеглими підприємствами встановлюються взаємовідносини вирішальної залежності;
- у випадках, які передбачаються законодавством України материнська компанія повинна нести відповідальність за шкоду, спричинену дочірнім підприємствам [16, 56].

На даний момент в економіці України сформувалися три основні типи холдингових компаній, а саме:

1. Змішані або ж диверсифіковані холдинги. До структури такого холдингу включають об'єкти, які не мають прямого зв'язку з виробничими та комерційними відносинами. Прикладом такого типу холдингу є банки, котрі вкладають кошти в інші підприємства. Основним їх завданням є інвестиція певної суми коштів з метою подальшого отримання прибутку.
2. Горизонтальні або ж збутові холдинги. До такого типу належать союзи однорідних підприємств. Це можуть бути збутові, енергетичні, гірничо-металургійні, телекомунікаційні тощо. Їх структура являє собою філіальні підрозділи, якими управляє материнське підприємство. Головним критерієм віднесення до горизонтального типу є застосування єдиної логістики, що включає численні збутові середовища та єдину систему постачальників.
3. Вертикальні холдинги або ж холдинги концертного типу. Вони передбачають об'єднання в єдиному виробничому ланцюжку (видобуток і переробка сировини, збут, випуск продукції призначеної для споживання. Прикладом такого типу холдингу можуть бути об'єднання, які займаються нафтопереробкою, переробкою продукції сільськогосподарського виробництва [8, 30].

Законодавчо заснування холдингових компаній в Україні визначається Указом Президента України «Про холдингові компанії, що створюються в процесі

приватизації і корпоратизації». Даним законом передбачається визначений порядок реєстрації, який встановлюється урядом відповідно до Закону «Про державну реєстрацію юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців».

Згідно з Указом є такі основні методи створення холдингів:

- передача контрольного пакету акцій від дочірньої до материнської компанії;
- шляхом купівлі контрольного пакету, з метою поглинання одного підприємства іншим.

При цьому виділяють три шляхи заснування холдингових компаній, а саме:

1. Створення такої компанії на основі наявного підприємства або ж підрозділу;
2. Формування холдингу на основі існуючої адміністративної структури;
3. Заснування холдингу у якості нового господарюючого суб'єкта.

Згідно із ст. 3 Закону, холдинги можуть створюватися такими шляхами:

- через приватизацію та корпоратизацію уповноваженими органами самостійно або з другими засновниками, методом об'єднання у статутний капітал корпоративних холдингових пакетів акцій;
- іншими господарюючими суб'єктами на умовах договору.

Також у законодавстві передбачені окремі випадки, коли для створення холдингової компанії потрібно попередньо отримати дозвіл відповідних органів Антимонопольного комітету або ж уряду. Для холдингів, які створюються на таких умовах, розробки установчих документів повинні погоджуватися з відповідним уповноваженим органом Антимонопольного комітету України [9, 58].

РОЗДІЛ II

ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗВИТКУ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ХОЛДИНГОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Журналом Forbes Україна було представлено для читачів рейтинг найзначніших компаній нашої держави за 2016 рік. При складанні даного рейтингу використовувалися показники обсягів виручки, розмір активів з врахуванням їх ринкової вартості, ну і, звичайно, фінансові результати. Загалом у рейтинговий список потрапило 269 компаній, яким присвоювалася оцінка від 1 до 269 по кожному критерію. За підсумками проведених розрахунків серед холдингів в Україні найбільшими є: «Метінвест», «Південний ГЗК», «ПриватБанк», «Київстар», «МТС Україна». Як бачимо очолила рейтинг холдингова компанія «Метінвест», крім неї також до загального рейтингу увійшли такі холдингові групи як «ДТЕК», «Мегаполіс Україна», «Індустріальний союз Донбасу», «Миронівський хлібопродукт» [2].

Отож, розглянемо загальну характеристику одних із найбільших українських холдингових компаній:

1. **«Метінвест».** Об'єднує в собі 24 підприємства в Україні, США та Європі. На даному етапі свого розвитку компанія пропонує споживачам широкий вибір продукції, а саме: сталеві напівфабрикати, залізорудну сировину, коксохімічну та коксову продукцію, готовий прокат (електрозварні труби) тощо. Значну частину своєї продукції дана компанія експортує в більш як 100 країн світу(країни Європи, СНД, Південно-Східної Азії, Близького Сходу та Китай). Конкурентоспроможність на світовому ринку досягається за рахунок відносно низької собівартості продукції. Це, в свою чергу, зумовлено тим, що головні виробничі потужності знаходяться на території України. Керуючою організацією Групи «Метінвест» є ТОВ «Метінвест Холдинг», яке було засноване у 2006 році. Власником цієї потужної холдингової компанії є Ринат Ахметов [13].

2. **«ДТЕК».** Донецька топливо-енергетична компанія працює за напрямками теплової та зеленої енергетики, нафти й газу, енергоефективності. Підприємства компанії розташовані в 11 регіонах України, які гарантують подачу тепла та електроенергії до 3,3 млн. побутових споживачів та орієнтовно 82,5 тис. підприємств. На даному етапі свого розвитку ДТЕК став приватною компанією, яка видобуває найбільшу кількість природного газу, зокрема в 2016 році було видобуто рекордне значення природного газу – 1,6 млрд. куб. м. Власником холдингу також є Ринат Ахметов[14].
3. **«Мегаполіс Україна»(Tedis Ukraine).** Компанія складається з 35 підрозділів, розташованих в різних регіонах України і є головним дистрибутором тютюнових виробів в нашій державі. За даними Державної фіскальної служби Tedis Ukraine входить до рейтингу ТОП-100 найбільших платників податків [12].
4. **«Індустріальний союз Донбасу».** Компанія відома у світі як значний виробник сталі. Головний офіс корпорації знаходиться у м. Київ. До її складу входить 5 металургійних активів розташованих на території України, Угорщини та Польщі, а також налічує понад 40 тис. працівників. Асортимент продукції представлений як і напівфабрикатами, так і кінцевим сортовим та плоским прокатом [10].
5. **«Миронівський хлібопродукт».** Цей холдинг є однією з найвідоміших компаній агропромислового комплексу. Її діяльність охоплює такі напрямки як рослинництво, птахівництво та інші операції сільськогосподарського характеру. Миронівський хлібопродукт включає в себе такі бренди як «Наша Ряба», «Сертифікований Ангус», «Фуа Гра», «Легко», «Бащинський», «Дружба народів», «Європродукт» [11].

Отож, бачимо, що в Україні є доволі значний перелік холдингових компаній, які охоплюють різні галузі виробничої сфери. Також, слід зазначити що найбільші холдингові утворення є доволі масштабними, їх підприємства розташовані як на території України, так і за кордоном. Важливою

характеристикою є те, що продукція цих компаній користується попитом не лише на вітчизняному, а й світовому ринку. Проте діяльність їх діяльність має не лише позитивні сторони, а й проблеми у розвитку і функціонуванні, які ми розглянемо детальніше далі, на прикладі найбільшої української холдингової компанії «Метінвест»

Для того, щоб детальніше проаналізувати стан «Метінвесту» охарактеризуємо господарську діяльність його вагомих складових, а саме: ПАТ «ММК ім. Ілліча» та ПАТ «МК Азовсталь».

«МК Азовсталь» входить до групи «Метінвесту» з 2006 року у складі прокату Групи та Дивізіону Сталі. Комбінат характеризується абсолютним забезпеченням сировинною базою. У таблиці 2.1 наведемо дані виробництво основних видів продукції за 2015-2016 рр.

Таблиця 2.1.

Виробництво провідних видів продукції «МК Азовсталь»*

Вид продукції	2015 р. (тис. грн)	2016 р. (тис. грн)	Відношення 2016 р. до 2015 р.,%
Неперервнолиті сляби	20937146	24231853	15,74
Листові гарячекатані і холоднокатані вироби з нелегованої та легованої сталі	6886268	7782913	13,02
Сортовий та фасонний прокат	3735750	4373626	17,07

*Розраховано автором на основі: [3].

З табл. 1 робимо висновок, що в середньому у 2016 році виробництво основних видів продукції у грошовому вимірі збільшилось на 15, 28%.

Головним фактором формування збутової політики є кон'юнктура на міжнародному ринку. Реалізація продукції здійснюється за трьома напрямками: ринок далекого зарубіжжя, ринок України та ринок Росії і країн СНД. Головними торговельними партнерами у 2016 році стали Італія, Індія, Росія, Південна Корея, Індонезія, Польща [3].

ПАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча» сьогодні є одним із найбільших металургійних підприємств. Основний вид продукції –

холоднокатаний і гарячекатаний сталевий лист. «ММК ім. Ілліча» увійшов до складу Групи «Метінвест» у 2010 році. Варто відзначити, що якість продукції комбінату підтверджується 50 сертифікатами якості, які надані міжнародними класифікаційними та сертифікаційними організаціями, а також і українськими сертифікаційними організаціями [15].

Інформацію про виробництво основних видів продукції наведемо у наступній таблиці.

Таблиця 2.2

Виробництво основних видів продукції «ММК ім. Ілліча» у 2015-2016 рр.*

Вид продукції	2015 р., тис. т	2016 р., тис. т	Відношення 2016 р. до 2015 р., %
Агломерат	12622847	11888804,7	-5,82%
Чавун	19041026	20191742,6	6,04%
Сляб литий	16889985	19256278,5	14,01%
Прокат г/к тонкий	10997692	10114424,2	-8,03%
Х/к прокат	4118878	4984432,08	21%
Прокат оцинкований	2935538	4005780	36,46%
Прокат г/к товстий	8441442	11536580,4	36,67%

*Розраховано автором на основі: [3].

Отож, з табл.2 бачимо, що виробництво агломерату у 2016 р. порівняно з 2015 р. скоротилося на 5,82%, а прокату г/к тонкого на 8,03%. В середньому приріст виготовлення основних видів продукції склав 14,33%. В 2016 році збут продукції відбувався за такими напрямками: країни Азії(10%), ЄС(17%), Африки та Америки(9%), країни близького зарубіжжя (7%) [3].

Для того, щоб оцінити ефективність діяльності «ММК ім. Ілліча» та «МК Азовсталь» визначимо їх основні фінансово-економічні показники, а саме: коефіцієнт оновлення основних засобів, коефіцієнт платоспроможності, коефіцієнт рентабельності власного капіталу, коефіцієнт рентабельності діяльності, коефіцієнт рентабельності продукції. В табл. 2.3 систематизовано вказані фінансово-економічні показники по обох підприємствах.

Розрахувавши вищезазначені фінансові показники можна зробити наступні висновки. Згідно з коефіцієнтом платоспроможності підприємства характеризуються тим, що у них недостатньо власних засобів для ведення діяльності. Показники усіх видів рентабельності незадовільні. Загалом стан цих підприємств характеризується несприятливим економічним становищем, але разом з цим наявним економічним потенціалом, для підвищення показників.

Таблиця 2.3

Порівняльний аналіз основних фінансово економічних показників ПАТ «МК Азовсталь» та ПАТ «ММК ім. Ілліча»*

Показник	ПАТ «МК Азовсталь»	ПАТ «ММК ім. Ілліча»
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,0251	0,0330
Коефіцієнт платоспроможності	0,4882	0,4939
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,0212	0,0061
Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,0170	0,0042
Коефіцієнт рентабельності продукції	28,3402	22,0968

*Розраховано автором на основі: [3].

Сильними сторонами даних металургійних комбінатів є вигідне географічне розміщення постачальників; широкий асортимент продукції, продуктивна система якості.

Водночас є і багато слабких сторін, а саме: наявність зношеного устаткування; недостатнє використання потужностей виробництва; залежність від валютних коливань; орієнтування на експорт та специфічні інституційні викривлення, що притаманні більшою мірою неусталеним господарським системам [6]. Значного удару по показниках розглянутих металургійних комбінатів і загалом усієї Групи «Метінвест» завдали політичні та економічні потрясіння в Україні, війсьні дії в Луганській та Донецькій областях, у зв'язку з чим деякі шахти і заводи частково або повністю припинили свою діяльність.

РОЗДІЛ ІІІ

НАПРЯМИ ПОЛІПШЕННЯ ВПЛИВУ ДІЯЛЬНОСТІ ХОЛДИНГІВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Насамперед розглянемо взаємозв'язок між ефективністю діяльності холдингових компаній та економікою України на прикладі групи «Метінвест».

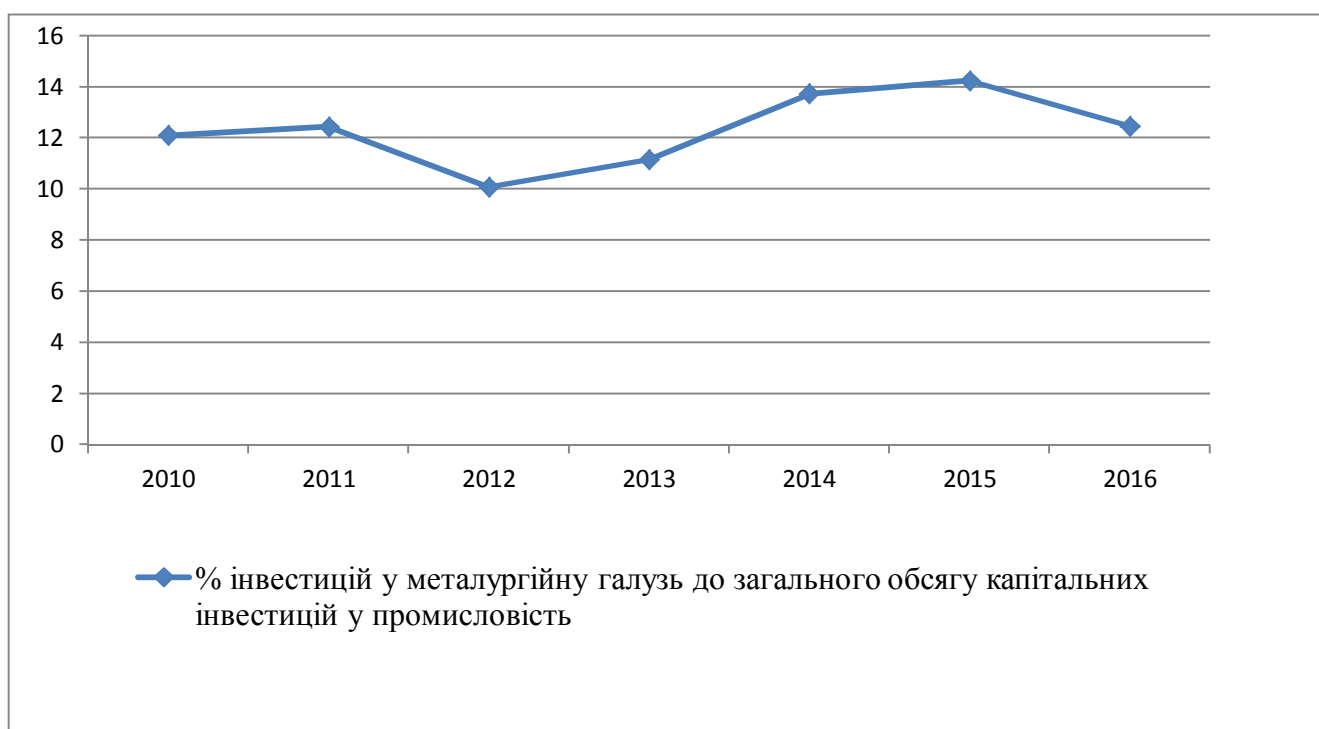
Група «Метінвест» стала основною компанією в металургійній сфері України. Сприяння розвитку цієї галузі економіки є доволі пріоритетним питанням, адже сировинний потенціал, дає перспективу посісти почесне місце серед металургійних компаній у Європі та світі.

Для України розвиток та удосконалення діяльності металургійної галузі, а й зокрема самого «Метінвесту» пріоритетним є й тому, що саме ця сфера економіки забезпечує більше 20% ВВП країни. Важливо відзначити, що ця холдингова компанія за 2016 рік сплатила близько 14,1 млрд. грн. до бюджетів на всіх рівнях. Варто зауважити високі суми сплаченого земельного податку – 721 млн. грн., податку на прибуток підприємств – 2,323 млрд. грн., єдиного соціального внеску 2, 222 млрд. грн. [7].

Отож, слід зробити висновок, що Група «Метінвест» на сьогодні стала важливим елементом усієї української економіки. Разом з цим варто відзначити, що дана компанія має ряд проблем, які в подальшому можуть негативно відобразитися на розвитку металургійної галузі та і виробничої галузі загалом. Тобто, бачимо, що важливим є питання сприяння розвитку важливих металургійних підприємств, усунення головних дефектів діяльності. На сьогодні головний напрям реформ – впровадження найефективнішої політики управління. За допомогою цього можна досягти ефективного моніторингу у сфері виробництва продукції, її якості, каналах збуту, складу персоналу (як кількісного, так і якісного), що в результаті дасть змогу адміністративному апараті приймати правильні та вигідні управлінські рішення, розробляти правильні тактику і стратегію підприємств. Отож, далі спробуємо виявити внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на підприємство, та сформулювати стратегічні напрями

покращення діяльності та вирішення основних проблем на прикладі підприємств «Метінвесту».

Для розвитку холдингових компаній в Україні, зокрема і металургійної Групи «Метінвест» необхідне постійне оновлення технологічних процесів, проведення інновацій. Для реального поліпшення ситуації в металургійному комплексі необхідно здійснювати інвестиції в цю галузь економіки. На загальну частку інвестицій у цю галузь економіки вплинуло розгортання бойових дій у Донецькій та Луганській областях. В зв'язку з цим було припинено діяльність «Єнакіївського металургійного комбінату», який входив до складу Групи.

Рис. 3.1 Динаміка капітальних інвестицій у металургійну промисловість*

*Складено автором на основі: [4].

Отже, з рис. 3.1 бачимо, що у 2016 році загальний обсяг капітальних інвестицій склав 12,45%. Це у свою чергу на 1,78% менше порівняного з попереднім роком, попри те, що в 2012-2014 рр. проявлялась тенденція до зростання.

Також варто відзначити, що серед загального обсягу інвестицій значна частка належала іноземним інвесторам. Проте загострення політичної ситуації в Україні, призвело до зниження інвестиційного клімату у цій галузі [17,17-18].

Ефективність капіталовкладень можна оцінити за допомогою оцінки показників стану основних засобів.

Таблиця 3.1

Показники ефективності здійснення інвестицій у металургійну галузь*

	2012	2013	2014	2015
Вартість основних засобів, млн. грн.	247685	181908	178333	206645
Ступінь зношеності основних засобів, %	63,0	44,7	40,2	40,6
Коефіцієнт оновлення основних засобів, %	2,7	6,5	2,5	2,8

*Джерело: [18].

З даної таблиці бачимо, що протягом 2012-2015 рр. сформувалася тенденція до зменшення вартості основних засобів металургійних підприємств. Відповідно до цього і почав спадати коефіцієнт оновлення основних засобів, а це в свою чергу свідчить про їх звужене відтворення. Ступінь зношеності характеризується спадною тенденцією.

Отже, проаналізувавши вищенаведені показники було з'ясовано, що діяльність холдингової компанії «Метінвест» на сучасному етапі свого розвитку має ряд проблем, які пов'язані з технічною та технологічною відсталістю, нерозвиненістю внутрішньогалузевої та міжгалузевої кооперації, низькими екологічними показниками.

Отже, щоби поліпшити діяльність даних компаній необхідне здійснення певних дій на як на рівні держави, так і на рівні підприємств. Розглянемо їх детальніше.

На рівні держави необхідно застосовувати такі заходи як:

- Запровадження обов'язкових відрахувань підприємств для проведення модернізації, втілення інновацій, екологізації виробництв;
- Введення держстандартів, які відповідатимуть світовому рівню;
- Запровадження в Україні державних субсидій для здійснення інноваційних проектів;
- Сприяння закупівлі новітніх технологій;

- Проведення державної політики підтримки науково-дослідних інститутів, наукових об'єднань, конструкторських бюро тощо;
- Пріоритетне повернення ПДВ, створення сприятливого податкового клімату.

На рівні підприємств:

- Забезпечувати достатній обсяг капіталовкладень в інновації;
- Участь у державних та міжнародних інноваційних проектах, обмін технологіями, проведення у рамках корпорацій експорту технологій;
- Впровадження природоохоронних і ресурсозберігаючих технологій;
- Проведення скорочення надлишкових виробничих структур
- Стимулювання впровадження нанотехнологій [5,42-43].

Отже, зважаючи на те, що діяльність холдингової Групи «Метінвест» на даний момент часу стала основою для української економіки, її модернізація є важливим елементом економічного зростання та забезпечення державної економічної безпеки. Проте в нашій державі уже тривалий термін зберігаються негативні тенденції у розвитку і функціонуванні, які стали ще гіршими у зв'язку зі складною політичною ситуацією на східній території України. А це означає, що існуючі проблеми вимагають залучення інвестицій для їх подолання.

Проте розвиток та функціонування «Метінвесту» в Україні має також свою негативну сторону. Власником даного об'єднання є Рінат Ахметов – найбагатша людина України. Звідси виходить, що є ризик захоплення впливу на економіку. Наприклад, «Метінвест» став найбільшим отримувачем відшкодування ПДВ, за даними Державної фіскальної служби. Також варто зауважити, що нещодавно компанією була отримана знижка ренти на видобуток руди. Отож, з вищесказаного можна зробити висновок, що в певній мірі в державі відбувається перерозподіл коштів за рахунок споживачів на користь компаній Ахметова.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дає змогу зробити наступні висновки. В українській економіці холдингові компанії є одними з найскладніших форм об'єднання підприємств. Переваги таких утворень полягають перш за все у впорядкованій структурі управління компанією, контролі значної частки ринку, можливості контролювати економічний ланцюг бізнесу, розподіляти витрати між своїми підприємствами, скорочувати численні види витрат, здійснювати економію коштів за рахунок діяльності підрозділів, можливості акумулювання та перерозподілу між структурними підрозділами фінансових ресурсів, доступ до нових замовників, технологій та продуктів, уникнення небезпеки конкуренції. Тобто, холдингові компанії залишаються ефективним методом управління активами.

В Україні на даний момент часу сформувалися такі доволі потужні холдингові компанії як «Метінвест», «ДТЕК», «Індустріальний союз Донбасу», «Tedis Ukraine» і т. д. Значна частина дослідження була присвячена аналізу розвитку і діяльності найбільшої холдингової компанії в Україні «Метінвест». Зокрема були розглянуті основні фінансові показники її ключових підприємств, а саме ПАТ «МК Азовсталь» та ПАТ «ММК ім. Ілліча». В процесі виконання роботи було з'ясовано що дані підприємства охоплюють великий обсяг активів, запасів, робочого персоналу тощо. На них виробляється широкий асортимент продукції, який також експортується за кордон. Проте діяльність даних установ характеризується і певними негативними рисами. Серед них виявлено такі: наявність зношеного устаткування, недостатнє використання виробничих потужностей, значні затрати на виробництво продукції, залежність від кон'юнктури світової економіки та коливань валюти.

Проте ці негативні сторони можна компенсувати шляхом підвищення якості продукції за допомогою модернізації виробничого устаткування, збільшення частки продажу на зовнішньому і внутрішньому ринках, розширення асортименту продукції за рахунок багатопрофільної діяльності. Тобто, попри значні фінансові проблеми, недостатній рівень рентабельності, завдяки своїм сильним сторонам

компанія «Метінвест» може реалізувати такі стратегії, що дадуть змогу уникнути потенційних загроз та усунути наявні дефекти в діяльності. Для реалізації таких стратегій необхідним є формування корпоративного управління дуже високого рівня.

Також в процесі дослідження було виявлено що ефективність діяльності холдингових компаній має значний вплив на динаміку функціонування усєї економіки в країні. У зв'язку з цим виникає необхідність сприяння з боку держави, розробка планів та рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності холдингових структур в Україні.

Для сприяння розвитку холдингів в першу чергу державою повинні бути створенні такі умови, які сприятимуть підвищенню частки залучених інвестиційних коштів у виробництво. Цей крок необхідний для того, щоб підвищити конкурентоспроможність підприємств, які входять до складу холдингової структури. У зв'язку з цим перед державою постає завдання здійснити наступні сприятливі для діяльності холдингів заходи:

1. Надання холдингам статусів єдиних платників податків;
2. Позбавлення від податків шляхом переміщення грошових потоків всередині холдингу;
3. Сприяння проведенню інновацій на підприємствах холдингових структур, запровадження сто воно цього державних субсидій тощо.

Проте, не лише на державу покладається завдання щодо поліпшення діяльності холдингів. Їх ефективний розвиток і функціонування ї заporукою наявного дієвого управління, планування, організації, контролю та аналізу діяльності з метою отримання максимальних прибутків при мінімальних витратах.

Насамкінець, пріоритетним залишається ще й питання екології виробництва, адже доведено, що доволі доцільним є впровадження на підприємствах створення безвідходних та маловідходних технологічних процесів, розробка методів утилізації небезпечних речовин, запровадження безпечних технологій з екологічної точки зору, комплексне використання ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про холдингові компанії в Україні» №3528-IV від 15.03.2006 р.
2. 200 найбільших компаній [Електронний ресурс] // Forbes Україна. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://forbes.net.ua/ua/ratings/3>.
3. Державна установа «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua>
4. Держана служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Дослідження перспектив інноваційного розвитку металургійної галузі України: маркетинговий аспект / Я. А. Громова. // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №10. – С. 37-45.
6. Івашук Ю. П. Емерджентний інституційний порядок в економіці та його поведінкові підстави / Ю. П. Івашук // Економічна теорія – №3. – С. 69-81.
7. Метінвест сплатив понад 14 мільярдів гривень податків і зборів в 2016 [Електронний ресурс] // Економічна правда. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/news/2017/04/6/623548/>.
8. Моделі і управління холдингом [Текст] / О. О. Шапуров // Інвестиції : практика та досвід.
9. Особливості та мотиви створення холдингових компаній в Україні / А. І. Кушнір. // Формування ринкової економіки. – 2012. – №28. – С. 55–62.
10. Офіційний сайт "ІСД" [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.isd.com.ua/ua/>.
11. Офіційний сайт "МНР" [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.mhp.com.ua/uk/>.
12. Офіційний сайт «Tedis Ukraine» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://tedis-ukraine.com.ua/>.
13. Офіційний сайт «Метінвест» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.metinvestholding.com/ua>.

14. Офіційний сайт ДТЕК [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.dtek.com/ua/>.

15. Офіційний сайт ПАТ «ММК ім. Ілліча» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ilyichsteel.metinvestholding.com.ua>

16. Поняття й основні ознаки холдингової компанії / Олександр Никифоров // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – №2. – С. 55-57.

17. Пріоритети інвестиційного забезпечення структурних реформ у промисловості України. – К.: НІСД, 2014. – 57 с.

18. Публікація документів Державної Служби Статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/06/Arch_oz_bl.htm

19. Холдинги: правовое регулирование и корпоративное управление: научно-практ. изд. / И. С. Шиткина. – М. : Волтерс Клувер, 2008. – 648 с .

20. Karolak A. Legal Basis for the Creation and Running of Holding / A. Karolak // Overview of Economic Legislation. – 2001. – № 5. – P. 36-41.